

Nieuws over WINDPARK N33

september | 2016

Wat kan de gemeenschap doen met een gebiedsgebonden fonds?
Over meedenken en meedoen

Wat is planschade?

Terinzagelegging ontwerpbesluiten
30 september

Beleving van het windpark
door virtual reality
11 en 12 oktober

Inleiding

Deze nieuwsbrief heeft het doel alle belanghebbenden tijdig en tegelijkertijd te informeren over het proces, de procedures en de verschillende aspecten van de bouw van het windpark N33. De nieuwsbrief wordt huis-aan-huis verspreid in het gebied waar het windpark zal komen.

De ontwikkelaars van Windpark N33, innogy en YARD ENERGY, willen met een participatieplan de directe omgeving van het windpark N33 zoveel mogelijk bij het project betrekken. Essentieel onderdeel van dit plan is dat een deel van de inkomsten uit het park wordt geïnvesteerd in de omliggende dorpskernen.

Om een beeld te geven van de verschillende mogelijkheden, zijn vier voorbeelden op een rijtje gezet.

In deze nieuwsbrief vindt u verder informatie over wat planschade is, de stand van zaken omtrent verlichting op windturbines en inzicht in het onderzoek naar veiligheid door Pondera Consult.

Kijk voor meer informatie op www.windpark-n33.nl

RWE wordt innogy

Vanaf 1 september 2016 krijgt het duurzame onderdeel van RWE een nieuwe naam: innogy.

innogy is een nieuwe en innovatieve speler op de Europese energiemarkt. In innogy is hernieuwbare energie zoals windenergie ondergebracht. RWE AG blijft bestaan als organisatie waarin conventionele opwekking van energie een plaats heeft.

innogy en YARD organiseren een experience op 11 en 12 oktober in het Van der Valkhotel in Zuidbroek. Via virtual reality kun je hier een reële indruk krijgen van het zicht op en geluid van een windpark.

Kijk voor meer informatie op pagina 17.

Begin oktober staan openbare informatiemarkten voor omwonenden van het windpark op de agenda. Tijdens deze markt liggen de ontwerpbesluiten over het windpark ter inzage en kan iedereen vragen stellen en/of een zienswijze indienen. "Samen met de initiatiefnemers hoopt het ministerie zoveel mogelijk duidelijkheid te kunnen geven over de stand van zaken van het windpark", zegt projectleider Ben Schoon.

"We hopen zoveel mogelijk mensen te bereiken"

Over een groot project als het windpark N33 moeten heel wat besluiten worden genomen. Behalve het Inpassingsplan (het bestemmingsplan vanuit de rijksoverheid), zijn verschillende vergunningen nodig op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, waterwet, natuurbeschermingswet en de flora en fauna-wet. Ben Schoon coördineert als projectleider van het Ministerie van Economische Zaken de besluitvorming over het windpark. "Alle ontwerpbesluiten en het milieueffectrapport leggen we gelijktijdig zes weken lang ter inzage. Vanaf 30 september kan iedereen hiervoor terecht bij de gemeentehuizen van Veendam, Menterwolde en Oldambt. Daarnaast zijn ze op de website van Bureau Energieprojecten van RVO in te zien (www.rvo.nl/subsidies-regelingen/windpark-n33).

Effect op leefomgeving

Omdat we al deze informatie graag helder willen uitlegen en alle omwonenden de gelegenheid willen geven om vragen te stellen, organiseren we begin oktober informatiemarkten. De data zullen tijdig in de huis-aan-huis bladen bekend worden gemaakt. Hier vertellen we wat er exact gaat gebeuren en welk effect dat op de leefomgeving heeft. Iedereen kan dan ook vragen stellen en mondeling zienswijzen indienen. Zienswijzen kunnen ook binnen de termijn van zes weken schriftelijk of digitaal worden ingediend. We zullen al deze reacties beantwoorden, waarna in het begin van 2017 definitieve besluiten worden genomen. En ook daar kan nog beroep tegen worden ingesteld, waarover de Raad van State uiteindelijk zal oordelen."

Grote impact

De overheid is zich ervan bewust dat de realisatie van een windpark impact heeft op de omgeving. "We begrijpen dat mensen zich zorgen maken over hun omgeving en over eventuele overlast van geluid of slagschaduw. Al deze signalen hebben we meegenomen en nauwkeurig onderzocht in het zogenaamde milieueffectenrapport. Uit dit milieurapport blijkt dat dit windturbinepark voldoet aan alle eisen en normen die hiervoor in Nederland gelden. In het voorstel dat er nu ligt volgt de opstelling van de windturbines de lijnen van het landschap. Zo worden de windturbines van het

noordelijk deelgebied zo netjes mogelijk in de oksel van de snelwegen N33 en A7 geplaatst. De welstandcommissie van de gemeente heeft laten weten dat ze deze landschappelijke inpassing binnen de omstandigheden een mooi resultaat vindt."

Zienswijze

Op de informatiemarkten kan mondeling een zienswijze worden ingediend. Zienswijzen kunnen ook digitaal ingediend worden via www.bureauenergieprojecten.nl.

Verdere informatie over de mogelijkheden om een zienswijze in te dienen zal tijdig in de huis-aan-huis bladen worden bekendgemaakt.

Begin oktober ligt het concept inpassingsplan ter inzage en worden er een aantal informatiemarkten georganiseerd. In uw huis-aan-huisblad vindt u eind september de precieze data waar u de plannen kunt bekijken en waar en wanneer de informatiemarkten gehouden worden.

Als door een ruimtelijk besluit je huis in waarde vermindert, kun je bij de gemeente een claim voor planschade indienen. Voor toekenning van deze planschade geldt wel een aantal belangrijke criteria waaraan je moet voldoen.

Planschade bij waardevermindering onroerend goed

“Planschade vergoedt de vermogensschade aan onroerende goederen ten gevolge van besluiten in de ruimtelijke ordening”, legt advocaat bestuursrecht en windenergie-ontwikkelaar Jan Hiemstra uit. “Denk bijvoorbeeld aan een bestemmingsplan, voorbereidingsbesluit of ander soort besluit dat als gevolg heeft dat jouw onroerend goed minder waard wordt. Dus ook op het moment dat de overheid beslist om ergens een windpark toe te staan en je huis daalt hierdoor in waarde, dan moet deze schade in de basis door de overheid worden vergoed.”

Restricties

“Wel geldt hier een aantal restricties. Zo is planschade geen volledige vergoeding van de schade, maar een tegemoetkoming. Er is altijd sprake van een eigen risico van twee procent van de waarde van het onroerend goed. Stel dus: je hebt een huis ter waarde van honderdduizend euro en de schade bedraagt vierduizend euro, dan heb je 2000 euro eigen risico (2% van de waarde) en wordt er 2000 euro vergoed.” Verder speelt het voorzienbaarheids criterium een belangrijke rol. Hier wordt als eerste naar gekeken als je een planschadeclaim indient. Jan Hiemstra: “Dit criterium houdt in dat op het moment dat je ergens gaat wonen waar de overheid al plannen heeft – ook al zijn ze nog in een beginstadium – je had kunnen voorzien dat zich ontwikkelingen voor zouden gaan doen die waardeverlagend voor onroerend goed zijn. In dat geval wordt dan ook geen schadebedrag uitgekeerd.”

Indienen planschadeverzoek

Iemand die vindt dat hij schade ondervindt van een ruimtelijke ontwikkeling, in dit geval een windpark, kan bij de desbetreffende gemeente een planschadeclaim indienen. Dit moet gebeuren binnen vijf jaar nadat het ruimtelijk besluit is genomen dat de ontwikkeling mogelijk maakt. In het geval van Windpark N33 is dat het rijksinpassingsplan dat zich nog in de ontwerpfase bevindt.

Jan Hiemstra: “Indienen kan door middel van een brief bij zijn/haar gemeente. Deze brief moet in ieder geval een motivering met onderbouwing van de hoogte

van de gevraagde tegemoetkoming bevatten. Op de website van de gemeente kun je doorgaans goed terugvinden hoe de planschadeprocedure in zijn werk gaat. Dit kan per gemeente verschillen.”

Aan het indienen van een planschadeclaim zijn kosten verbonden in de vorm van griffierrechten. Ook naar deze kosten kun je bij de gemeente zelf informeren.

Onafhankelijke deskundige

Als de gemeente een planschadeclaim binnenkrijgt, wordt eerst getoetst of de indiener daadwerkelijk de eigenaar is. Vervolgens wordt bekeken of voorzienbaarheid een rol speelt en of er daadwerkelijk sprake is van schade die groter is dan het eigen maatschappelijk risico van twee procent.

“Bij de behandeling is de gemeente verplicht een onafhankelijke deskundige in te schakelen. Meestal wordt gekozen voor bekend bureau dat veel ervaring heeft op dit gebied. Een bekende naam in Nederland is SAOZ (Stichting Advisering Onroerende Zaken). Deze partij brengt een advies uit aan de gemeenteraad over de ingediende planschadeclaim. Hier kan eventueel vanaf worden geweken. Het uiteindelijke besluit over toekenning van planschade ligt bij de gemeenteraad.”

Planschade en compensatie of windfonds

Planschade moet niet worden verward met een financiële compensatie, windfonds of gebiedsgebonden bijdrage. “Deze staan volledig los van elkaar”, stelt Jan Hiemstra. “Theoretisch zou het kunnen zijn dat iemand geld uit een van deze opties ontvangt, maar ook een planschadeclaim indient en gehonoreerd krijgt.” Over de besteding van de door ontwikkelaars gereserveerde gelden moeten omwonenden bij voorkeur uiteindelijk zelf gaan beslissen.

Hoe kun je als omwonende deelnemen om het profijt voor de omgeving te versterken?

Het is belangrijk dat de omgeving van Windpark N33 direct betrokken wordt bij het kiezen van mogelijkheden voor het profijt van de omgeving. Maar welke mogelijkheden zijn eigenlijk? En wat kan de rol van de omwonenden zijn? Een verkenning van wat er zoal in Nederland voorhanden is, leest u op de volgende pagina's.

“Definieer nauwkeurig waarvoor je een gebiedsfonds gaat inzetten”, stelt Rob Rietveld, directeur van de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (NLVOW).

Marius Tonckensfonds Zuidwolde

‘Gebiedsfonds moet extraatje zijn voor omwonenden’

Rietveld typeert gebiedsfonds als een container-begrip. “Daarbinnen moet je vaststellen wat voor het gebied het beste is. Daarbij maakt de NLVOW (Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines) altijd onderscheid tussen meeprofiteren en – in de eerste plaats – compenseren.”

“Ik begeleid momenteel twintig projecten. Telkens kijken we daar zorgvuldig hoe je het beschikbare budget het beste kunt aanwenden om bewoners mee te laten profiteren. Dat loopt van een fonds voor maatschappelijke doelen tot een burendeling, waarbij de jaarlijkse gelden rechtstreeks naar de direct omwonenden gaan. Die maatschappelijke doelen kun je weer splitsen in een landschappelijk deel en een deel gericht op de samenleving, het dorpsleven. Als een gebiedsfonds zich richt op het landschap, moet je oppassen dat het geld niet wordt ingezet voor natuurcompensatie, die vaak verplicht is. Hetzelfde geldt voor het maatschappelijk deel, zoals speeltuinen. Daar moet je voorkomen dat je niet de financiering van de gemeente gaat overnemen. Een gebiedsfonds moet een extraatje zijn voor de omgeving dat zonder het windpark niet gerealiseerd zou zijn.”

Kennis

De NLVOW ondersteunt omwonenden in de onderhandelingen over een gebiedsfonds. Rietveld: “We duiden de informatie, brengen onze kennis in en zorgen dat we rationeel blijven in onze afwegingen. Vergeet niet dat aan de andere kant van de tafel professionele onderhandelaars zitten die niet tot doel hebben om geld weg te geven. Dan worden weleens argumenten aangehaald die ik oneigenlijk vind.”

Als voorbeeld noemt Rietveld de hoogte van het geldbedrag voor een gebiedsfonds waarvoor verschillende regelingen gelden. “Het provinciaal besluit hierover bijvoorbeeld bepaalt dat dit een vaste bijdrage per opgestelde megawatt moet zijn. In de gedragscode van de windbranche geldt een andere insteek. Daar moet je uit zien te komen. Temeer omdat Groningen een windrijk gebied is waarin je veel meer dan gemiddeld duurzame elektriciteit kunt opwekken.”

Windtoeslag

Dat brengt Rietveld op een windtoeslag. “Als het in een jaar meer dan gemiddeld waait, zou het mooi zijn als een gedeelte van de extra opbrengsten naar het gebied

zou gaan. Bij een vast bedrag denken omwonenden: laat de turbines maar stilstaan, want het geld krijgen we toch wel. Maar als bij een windtoeslag de turbines vaak draaien, denken ze: mooi, daar zien we nog wat van terug.”

Rob Rietveld van de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines

Eigen bewoners verdelen het geld

Het Marius Tonckensfonds is opgericht na de dood van Marius Tonckens, die 36 jaar lang burgemeester was van de (voormalige) gemeente Zuidwolde (Drenthe). Hij bezat grote hoeveelheden onroerend goed. Dit is uitgegroeid tot 300 ha landerijen, bossen, twee boerderijen en twaalf woningen. Omdat Tonckens ongetrouwd was, besloot hij zijn bezittingen onder te brengen in een stichting. Dit Marius Tonckensfonds werd na zijn dood in 1957 opgericht. De Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij (knhm.nl) vormt het bestuur. Deze netwerkorganisatie, met vrijwilligers en medewerkers van Arcadis, zet zich in om sociale initiatieven een stap verder te brengen.

Verzoeken uit alle hoeken

Rentmeester Jaap Menkveld (Arcadis) beheert de landerijen van het fonds en int de huur- en pachtinkomsten. “Uit de jaarrekening volgt telkens een bedrag dat het fonds kan aanwenden voor de bevolking van Zuidwolde. De laatste jaren is dat gemiddeld € 40.000,-. Dat maken we bekend in de plaatselijke krant, waarna bewoners een aanvraag kunnen indienen. Dit gebeurt op basis van bepaalde richtlijnen. Zo moet het geld ten goede komen aan de voormalige gemeente Zuidwolde.” Dankzij het Marius Tonckensfonds heeft Zuidwolde onder meer een bejaardentehuis, een muziekkoepeel en zonnepanelen op dorpshuizen. Menkveld: “Aanvragen komen ook van bijvoorbeeld de sport-, toneel-, speeltuin- en muziekverenigingen. De verzoeken moeten altijd voorzien zijn van een begroting. En verenigingen moeten hun jaarrekening bijvoegen, zodat kan worden nagegaan of zij het geld echt wel nodig hebben.”

Verdeelcommissie

Jaarlijks komen gemiddeld circa zestig aanvragen binnen. Een zogeheten Verdeelcommissie buigt zich hierover. “Deze bestaat uit drie inwoners van Zuidwolde”, licht Menkveld toe. “Dat is belangrijk omdat zij hun dorp kennen. Als de mensen zelf invloed kunnen uitoefenen, bepaalt dat het succes van zo’n fonds. Dat merk je aan de vele aanvragen. Vorig jaar ging het om meer dan € 100.000,-. Dat betekent dat je mensen deels of geheel moet teleurstellen. Het uiteindelijke besluit daarover valt in de vergadering van de Verdeelcommissie met het fondsbestuur, waarvoor ik het secretariaat voer.”

Vervolgens ontvangen alle indieners een brief waarin staat of en in hoeverre hun aanvraag is gehonoreerd.” Menkveld is ervan overtuigd dat de gemeenschap van Zuidwolde er zonder het Marius Tonckensfonds minder florissant bij zou staan. “In veel dorpen zie je verenigingen door geldgebrek omvallen. Zuidwolde daarentegen kent een groot verenigingsleven. En dat was precies het doel van Marius Tonckens.”

(www.mariustonckensfonds.nl)

“Zuidwolde heeft een rijk verenigingsleven. Dat is mede te danken aan het Marius Tonckensfonds.”

Jaap Menkveld van Arcadis

Van meet af aan hebben de initiatiefnemers van Windpark Noordoostpolder de omgeving mee willen laten delen in de opbrengsten. “Een voorbeeldproject”, constateert Cees Tolsma, voorzitter van de Koepel Windenergie Noordoostpolder, die de belangen behartigt van de initiatiefnemers. “Want toen het park vanaf 2000 werd ontwikkeld, bestond er in Nederland nog geen enkele regeling voor omwonenden.”

Windpark Noordoostpolder

‘De eerste regeling voor omwonenden’

Windpark Noordoostpolder, langs de dijken van het IJsselmeer aan de westkant van de Noordoostpolder, bestaat uit 86 windturbines op het land en in het water. Het windpark wordt grotendeels gerealiseerd door agrariërs die zich verenigd hebben. Een aantal van hen had al sinds de jaren negentig een windturbine op het erf. De gemeente Noordoostpolder wilde echter het open karakter van het landschap bewaren en wees langs de dijken locaties aan voor lijnopstellingen. De agrariërs kregen de unieke kans om dit windpark mede tot stand te brengen.

Profijt voor de omgeving

“Bij de initiatiefnemers heeft altijd voorop gestaan dat de bevolking moest kunnen participeren in het park. Vanuit diezelfde gedachte krijgen vijf dorpen in de buurt van het windpark jaarlijks ieder € 10.000,- en dat twintig jaar lang. Deze kernen kunnen het geld bestemmen voor allerlei voorzieningen, zoals een multifunctioneel dorps huis. Verder ontvangt de provincie/gemeente jaarlijks € 60.000,-. Dit wordt voor het grootste deel gebruikt voor de exploitatie van het bezoekerscentrum 11BEAUFORT in Nagele.”

Attractie

Circa zestig huishoudens aan de noordelijke en westelijke kant van de polder krijgen elk jaar een bedrag dat overeenkomt met een gemiddelde energienota, nu zo'n € 1.800,-. “Geen compensatie”, zegt Tolsma. “Want de windturbines zorgen nauwelijks voor overlast. Lawaai is er niet. Slagschaduw zou wél een punt kunnen zijn als de zon uit het westen komt. Maar dan komen de computergestuurde turbines na enige tijd automatisch tot stilstand. Er zijn kortom weinig klachten. Sterker, velen zien het windpark als een attractie. 's Zondags gaan een heleboel mensen bovenop de dijk even een kijkje nemen.”

“Dorpen kunnen het geld bestemmen voor allerlei voorzieningen.”

“Jaarlijks zal € 15.000,- uit de opbrengst van Windpark Kattenberg naar duurzame projecten in de omgeving gaan”, vertelt Rob Smit. Hij is projectontwikkelaar bij innogy en de laatste vier jaar betrokken bij het Brabantse windpark.

Windpark Kattenberg

‘Geld voor duurzame lokale projecten’

Deze zomer zijn de vier windturbines langs de A58, na een doorlooptijd van vijftien jaar, gaan draaien. Ze leveren jaarlijks circa 30 miljoen kWh stroom. “Hoewel ze mooi langs de A58 lopen, langs de bestaande infrastructuur, hebben ze toch een impact op de omgeving”, constateert Smit. “Omwonenden kijken erop uit. Sommigen vinden ze mooi - we krijgen diverse positieve reacties - en anderen vinden ze lelijk. Hoe dan ook, we wilden graag iets terugdoen voor de lokale gemeenschap. Daarover zijn we in gesprek gegaan met de gemeenten Oisterwijk en Oirschot, waar de windturbines staan. We hebben afgesproken dat we een duurzaamheidsfonds oprichten waar innogy jaarlijks € 15.000,- in stopt. Dit fonds moet lokale duurzame projecten realiseren. Denk aan zonnepanelen op schooldaken of maatregelen voor energiebesparing.” Het bedrag komt overeen met de bovengrens van de latere gedragscode uit 2014 van de Nederlandse Wind-Energie Associatie (NWEA). “Deze code zegt dat een windexploitant 40-50 eurocent per MWh (Megawattuur = 1000 kWh, red.) zou moeten besteden aan de gemeenschap, zodat deze mee kan profiteren. Windpark Kattenberg maakt ongeveer 30.000 MWh. Dan kom je uit op die € 15.000,-.”

Lokale energiecoöperaties

Hoe het duurzaamheidsfonds dit geld gaat besteden en de zeggenschap daarover moeten nog worden vastgesteld. Smit: “We hebben wél met regels geborgd dat het bedrag naar duurzame projecten gaat, bij voorkeur in de buurt van het windpark. Het mag dus niet opgaan aan bijvoorbeeld organisatiestructuren, onderzoek of een rotonde. Wij hebben de gemeenten geadviseerd om lokale energiecoöperaties mee te laten denken over bestemmingen. Deze vormen vaak een uitstekende spreekbuis voor inwoners. Verder zou het goed zijn de jeugd erbij te betrekken.” “Los van het fonds hebben we zelf gastlessen gegeven op twee basisscholen in de buurt van het windpark. Aan leerlingen uit groep acht, die dagelijks langs het windpark fietsen, hebben we uitgelegd hoe de turbines werken. Het grappige was dat ze ons glazig aankeken op de vraag of ze ook een nadeel wisten te bedenken van windenergie. Ze kijken niet meer op van een windmolen.”

Rob Smit, projectontwikkelaar innogy

“Wij hebben de gemeenten geadviseerd om lokale energiecoöperaties mee te laten denken over bestemmingen. Deze vormen vaak een uitstekende spreekbuis voor inwoners.”

“In Betuwewind bijvoorbeeld werken overheden, burgers en projectontwikkelaars samen om twee windparken te ontwikkelen. Dan krijg je een gedragen project zonder dat energie verloren gaat aan weerstand”

Een Windfonds met € 100.000,- per jaar, een Burenregeling én de kans om zelf in een windturbine te investeren. Op drie manieren kunnen omwonenden meeprofiten van Windpark Wieringermeer.

Windpark Wieringermeer

‘Richt proactief een energiecoöperatie op’

Met honderd turbines en een vermogen van ongeveer 300 MW wordt Windpark Wieringermeer een van de grootste van ons land. De bouw ervan start volgend jaar. Initiatiefnemers en eigenaren van het windmolenpark in de Wieringermeerpolder (Kop van Noord-Holland) zijn Nuon, ECN en Windcollectief Wieringermeer, een coöperatie van 34 boeren. Zij wisselen een eigen turbine op hun erf in voor een strak opgelijnd groter exemplaar in het windpark. Hiermee komt een einde aan de versnipperde uitstraling van het polderland-schap.

Participatieplan

“De gemeente Hollands Kroon had van de initiatiefnemers geëist om omwonenden bij het project te betrekken”, vertelt Marianne Zuur. Zij is projectcoördinator Windenergie bij Economische Zaken. Dit ministerie is bevoegd gezag voor de ruimtelijke inpassing voor het windpark en coördineert de benodigde vergunningen. “Vanuit die eis zijn er een participatieplan en een Omwonendenraad gekomen. Deze had het best lastig. Enerzijds waren veel leden niet positief over de komst van het windpark. Anderzijds konden ze meepraten over de realisatie ervan. Nu de vergunningen 4 mei onherroepelijk zijn geworden, ontstaat er meer ruimte om mee te denken.”

Burenregeling

Zo is een zogeheten Burenregeling tot stand gekomen. Deze is dankzij inbreng van de Omwonendenraad ruimer uitgevallen dan de gedragscode van de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA). Ongeveer 330 omwonenden die binnen een straal van 1.250 meter van een windmolen wonen, ontvangen een bedrag uit de regeling.

“De Omwonendenraad praat straks ook mee over de bouwwerkzaamheden, met als doel overlast te beperken. De raad kan onder meer invloed uitoefenen op de momenten waarop wel en niet wordt gebouwd, welke wegen wanneer worden afgesloten, enzovoorts.”

Windfonds

Het toekomstige Windpark Wieringermeer voorziet ook in een Windfonds. Dit stelt jaarlijks een ton beschikbaar aan maatschappelijke initiatieven. “Vaak projecten

waarvoor budget wordt gezocht”, licht Marianna Zuur toe. “Bijvoorbeeld het open houden van een zwembad. Bewoners en instellingen binnen 3,5 kilometer rond de Wieringermeerpolder kunnen ideeën indienen voor dergelijke projecten.”

“Verder komt er waarschijnlijk een regeling voor omwonenden die windenergie willen kopen. Via korting op hun elektriciteitsrekening verdienen de leden deze investering binnen circa zes jaar terug. Daarna levert deze ‘poldermolen’ winst op.”

Energiecoöperatie

Bij Windpark Wieringermeer worden dus meerdere kansen geboden om mee te profiteren. Marianne Zuur ziet participatie in Nederland steeds beter worden. “Steeds vaker richten omwonenden proactief zelf een energiecoöperatie op en wachten ze niet op de initiatiefnemers van een windpark. Er zijn zo’n 350 energiecoöperaties in Nederland waarvan een deel zich heeft verenigd in REScoopNL. Zo heeft een energiecoöperatie in het zuiden een deel van de winst uit een windpark aangewend om breedbandinternet in het buitengebied te co-financieren. En in Betuwewind werken overheden, burgers en projectontwikkelaars samen om twee windparken te ontwikkelen. Dan krijg je een gedragen project zonder dat energie verloren gaat aan weerstand.”

“Er komt waarschijnlijk een regeling voor omwonenden die windenergie willen kopen. Via korting op hun elektriciteitsrekening verdienen de leden deze investering binnen circa zes jaar terug. Daarna levert deze ‘poldermolen’ winst op.”

‘We zouden de turbines niet neerzetten als het niet veilig zou zijn’

Hoe veilig zijn windturbines? Wat komt er bij die veiligheid kijken en hoe kun je de risico's minimaliseren? Adviseur Duurzame Energie bij Pondera Consult Bouke Vogelaar onderzocht de veiligheid bij Windpark N33 en vertelt over de bevindingen.

‘We maken specifieke kansberekeningen voor alle risico's.’

Waar gaat het over bij veiligheid van windturbines?

“Je hebt het over twee soorten veiligheid: interne en externe veiligheid. Intern heeft te maken met de constructie en eventuele schade aan de turbine, extern gaat het over wat er met de omgeving gebeurt als er iets fout gaat. Die twee hangen met elkaar samen. Als de interne veiligheid niet goed is, is het externe risico groter.”

Hoe weet je of het intern goed zit?

“Alle windturbines die in Nederland worden gebouwd moeten aan strenge normen voldoen en internationaal gecertificeerd zijn. Per type turbine is uitgebreid onderzocht of de constructie sterk genoeg is. Door deze internationale certificaten zijn de risico's minimaal.”

En de externe veiligheid, hoe onderzoek je die?

“Je zoomt dan in op de beoogde projectlocatie: wat kan er gebeuren als er iets misgaat? Zijn er gebouwen in de buurt? Of infrastructurele werken: transportroutes, ondergrondse buisleidingen, bovengrondse installaties, hoogspanningsnetwerken, dijken en waterkeringen. Daar maken we allemaal specifieke kansberekeningen voor.”

Waar kijk je dan naar?

“Om te beginnen proberen we de windturbines zo ver mogelijk weg te zetten van alles. Samen met de beheerders van de leidingen en het hoogspanningsnetwerk bepalen we vervolgens acceptabele afstanden. Sinds 2013 zijn we voor Windpark N33 bezig om gezamenlijk de risico's te inventariseren. De resultaten daarvan staan beschreven in het milieueffectrapport.”

En, welke afstand vinden de verschillende partijen acceptabel?

“In het huidige opstelling is de toetsafstand tot buisleidingen en hoogspanningsleidingen samen met de netwerkbeheerders vastgesteld op 200 meter, de tiphoogte van de turbine. Buiten die 200 meter zijn de veiligheidsrisico's zo minimaal dat ze niet meer relevant zijn.”

Wat is een minimaal veiligheidsrisico?

“Als je een jaar lang, 24 uur per dag, binnen de afstand van 200 meter staat heb je een kans van eens in de 100.000 jaar om geraakt te worden. Binnen 65 meter is die kans eens in de 10.000 jaar. De turbines staan echter in een agrarisch veld, daar sta je nooit een jaar lang op dezelfde plek. Woningen liggen op veilige afstanden.”

Is er niets binnen die toetsafstand?

“Bij één windturbinepositie is de afstand tot een buisleiding niet 200 maar 177 meter. Als we niet aan deze eerste toetsafstand kunnen voldoen, kijken we altijd of de risico's dan nog steeds acceptabel zijn en worden er dus uitgebreidere berekeningen gemaakt. In dit geval is de situatie nog steeds veilig.”

Wat kan er misgaan met windturbines?

“We kijken altijd naar de gevolgen van drie belangrijke scenario's: de gondel/rotor die naar beneden valt, de mast die omvalt en bladworp, waarbij rondvliegende delen het gevaar vormen. In de kansberekeningen zitten statistieken verwerkt van windturbines van 1970 tot nu. Voor moderne turbines betekent dit een overschatte kans. Oude windturbines waren een stuk minder veilig en de kans dat een moderne turbine nu kapot gaat is veel kleiner. Bij de berekeningen gaan we uit van grotere maatvoeringen dan wettelijk verplicht is, waardoor er met extra zorg naar veiligheid is gekeken.”

Het is wel een gebied met kans op aardbevingen. Speelt dat nog mee?

“Windturbines krijgen altijd veel horizontale krachten te verwerken van de wind en ze moeten de kracht van de bevingen in Groningen ook aankunnen. Volgens de richtlijn voor Noord-Nederland is ook dit risico acceptabel.”

Snap je het als mensen bang zijn?

“Zeker, ik snap de angst wel. Windturbines zijn grote objecten en dat brengt onzekerheid met zich mee. Door een goede plaatsing kunnen de risico's goed worden geminimaliseerd. We zouden ze niet neerzetten als het niet veilig genoeg zou zijn.”

Op 11 en 12 oktober organiseren innogy en YARD ENERGY een interactieve experience in Hotel Van der Valk in Zuidbroek. Door middel van de nieuwste technologie krijgt u een reële indruk van hoe Windpark N33 eruitziet en klinkt in uw eigen omgeving.

“Virtueel een windpark in je eigen omgeving ervaren”

Geluidsniveau ervaren

“Er zijn zorgen over het geluid dat de windmolens voortbrengen,” zegt projectontwikkelaar Hein Akerboom van innogy. “Met de experience willen we omwonenden een goed beeld geven van het geluidsniveau dat ze kunnen verwachten.”

Tijdens de experience zitten bezoekers voor een half-rond scherm van 2,5 meter hoogte. Op het scherm wordt het windpark geprojecteerd op foto's van de omgeving. Doordat je in het midden zit, heb je de ervaring dat je in de omgeving bevindt. Door een koptelefoon hoor je het geluid van de windmolens zoals dat op een kilometer afstand klinkt. Dat is precies uitgerekend. Akerboom: “Er is een kalibratiepop aanwezig van het NLR, het Nederlands Lucht- en RuimtevaartCentrum. We noemen hem Gijs. Hij geeft precies aan hoeveel dB(A) de koptelefoon op 1000 meter voortbrengt.”

Eigen uitzicht bekijken

In een tweede ruimte krijgen bezoekers de mogelijkheid om virtueel rond te kijken in het windpark. Met behulp van een virtual reality-bril zie je met eigen ogen hoe de schaduw van de windmolens zich gedurende de dag ontwikkelt en of de slagschaduw de huizen haalt. “Als de zon zo laag boven de horizon staat dat hij heel lange schaduwen veroorzaakt, zijn ze zo zwak dat ze niet meer als slagschaduw worden ervaren,” zegt Akerboom. “Dat willen we mensen graag zelf laten zien.” In dezelfde ruimte staat een scherm, waarop omwonenden de locatie van hun eigen woning kunnen aangeven. Ze krijgen dan te zien hoe hun uitzicht door de komst van het windpark verandert. Zijn er naar aanleiding van de presentaties nog vragen, dan is er een derde zaal gereserveerd voor gesprekken met medewerkers van innogy en YARD ENERGY. Ook is het eventueel mogelijk om een afspraak te maken voor een vervolgesprek.

De experience vindt plaats op 11 en 12 oktober in Hotel Van der Valk, Burgemeester Omtaweg 4 in Zuidbroek.

Inloop:

Dinsdag 11 oktober van 16.00 – 20.00 uur

Woensdag 12 oktober van 16.00 – 20.00 uur

Wie verhinderd is op de experience of liever een echte sfeerimpressie krijgt dan een virtuele, kan zich ook nog steeds aanmelden voor een excursie naar Windpark Westereems. Daar kunt u met eigen ogen en oren te zien én horen hoe het windpark zich tot zijn omgeving verhoudt.

Het is noodzakelijk dat u zich inschrijft via de website omdat er maar een beperkt aantal plaatsen beschikbaar is. Er zijn elke dag 4 mogelijkheden (16.00, 17.00, 18.00 en 19.00 uur) met maximaal 24 plaatsen. Er kunnen dus 6 personen per kwartier worden ingedeeld. De plaatsing wordt op volgorde van aanmelding bepaald. Bij de zaal wordt om een legitimatie gevraagd. Als er erg veel belangstelling is, kan er een extra avond worden georganiseerd.

Meer informatie:

www.windpark-n33.nl/contact/bezoek-windpark-westereems/

Bij de aanleg van een windpark moet van tevoren goed over praktische zaken worden nagedacht. Speciaal aan te leggen afritten en bouwwegen gaan ervoor zorgen dat bouwverkeer straks op een veilige manier bij de locaties van de windturbines kan komen. Beperken van overlast voor dorpskernen heeft daarbij prioriteit.

Bouwwegen ontlasten dorpskernen

“Transportvoertuigen voor bijvoorbeeld windturbineonderdelen zijn dermate lang dat ze niet zomaar elke bocht kunnen nemen”, legt Marleen van der Puijl van YARD ENERGY uit. “Een windturbineblad heeft een lengte van zo’n 65 meter en wordt in één stuk vervoerd. Dat maakt het een uitdaging ervoor te zorgen dat de onderdelen toch op de plek van bestemming kunnen komen. We zitten nu in de ontwerpfase van een plan voor tijdelijke afritten en speciale bouwwegen. Daarin is geprobeerd om de omliggende dorpskernen zoveel mogelijk van hinder te ontlasten.”

Bouwwegen en afritten

Het midden- en zuidelijk deelgebied van windpark N33 zijn voor zwaar en lang transport vrij eenvoudig te bereiken. Er komen tijdelijke afritten op de gemeentelijke wegen ter plaatse. Door een bouwweg van vier meter breed op het land van grondeigenaren kan het transport op de juiste plek komen.

Noordelijk deelgebied

In het noordelijke cluster (Windpark Vermeer Noord en Eekerpolder) kunnen we, wat logistiek betreft, verschillende deelgebieden onderscheiden. Marleen van der Puijl: “De drie meest noordwestelijke windturbines willen we gedurende de bouw bereiken met een tijdelijke afrit van de rijksweg, de lus die ligt tussen de A7 en N33. Momenteel zijn we hierover met Rijkswaterstaat in overleg.

Zuidbroek

Deze ingreep heeft als gevolg dat het zware en lange transport niet door de dorpskern van Zuidbroek hoeft te rijden. Met name voor de mensen die direct aan het kanaal wonen, kunnen we hiermee overlast beperken.” Na de bouw wordt de vangrail hersteld en de afrit bedekt met aarde en gras.

Dorpskern Scheemda

De acht windturbines in de Eekerpolder (tussen het spoor en het kanaal) worden gedurende de bouw ontsloten door een tijdelijke afrit van rijksweg N33. Deze afrit komt tussen het spoor en de brug over het Winschoterdiep. “Hiermee voorkomen we dat het zware en lange transport door de dorpskern van Scheemda moet rijden,” licht Van der Puijl toe. “Ook de cementwagens

zullen naar alle waarschijnlijkheid bij het storten van de fundamenteën van deze afrit gebruikmaken. Deze zouden anders direct langs twee scholen moeten rijden, wat we absoluut willen voorkomen.”

Tussenklappenpolder

Bouwverkeer voor de twee windturbines in de Tussenklappenpolder (ten westen van de N33) kan rijden over een nieuw aan te leggen weg langs de spoorlijn.

Meeden

Het cluster windturbines boven Meeden zal gedurende de bouw bereikbaar zijn door bouwwegen in het land om het dorp heen, ten westen en noorden van Meeden. Ook hier geldt dat op deze manier de dorpskern van zwaar en lang transport gevrijwaard blijft.

Vergunning

Voor het ontwerp moet nog een vergunning worden aangevraagd. Daarbij gelden voor omwonenden dezelfde inspraakmogelijkheden als bij andere vergunningen. Als alle vergunningen definitief zijn en een start wordt gemaakt met de bouw van het windpark zal de aanleg van de bouwwegen de eerste stap zijn. Naar verwachting wordt deze fase in de zomer van 2018 opgestart.

“We zitten nu in de ontwerpfase van een plan voor tijdelijke afritten en speciale bouwwegen. Daarin is geprobeerd om de omliggende dorpskernen zoveel mogelijk van hinder te ontlasten.”

“Samen met innogy en YARD ENERGY en de grondeigenaren bekijken we of lokaal landbouwverkeer in de toekomst deze wegen kan blijven gebruiken, zodat zware tractoren en mesttransporten niet langer door de dorpskernen hoeven te rijden.”

Marleen van der Puijl
van YARD ENERGY

Windturbines steken hoog de hemel in, dus is het van belang ze zichtbaar te maken voor het luchtverkeer. Voor deze 'obstakelverlichting' bestaat internationale en nationale regelgeving die de luchtvaartveiligheid moet garanderen. Omwonenden willen op hun beurt zo min mogelijk last hebben van deze verlichting. Het licht kan niet helemaal uit, maar uit onderzoek blijkt wel dat het allemaal wat minder fel en flitsend kan.

Onderzoek verlichting op windturbines

Minder flitsend en toch veilig

"Met alles wat er boven de 150 meter boven de grond uitsteekt – masten, gebouwen, windturbines – prik je in het luchtruim en is obstakelverlichting verplicht. Want 150 meter is de minimale vlieghoogte", vertelt Jeroen van der Zee, safety consultant bij het Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR). "Op lage hoogte is het luchtruim meestal ongecontroleerd. Dat wil zeggen: er is geen verkeersleiding. De piloot is zelf verantwoordelijk om de obstakels te vermijden. Dus is het essentieel dat hij die ook ziet. Dan praten we niet over grote toestellen zoals van KLM of Arkefly – die vliegen veel hoger en navigeren op hun instrumenten – maar over kleinere toestellen, zoals traumahelikopters of particuliere en lesvliegtuigen. Die piloten vliegen op zicht."

Speelruimte

Verlichting is absoluut noodzakelijk voor de veiligheid. Maar mensen die in de buurt van een windturbine wonen zien dag en nacht de lampjes branden. "Omwonenden blijken vooral het voortdurende geknipper van de nachtverlichting als storend te ervaren," weet Jeroen van der Zee. Het NLR deed in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu onderzoek naar mogelijkheden om de overlast van obstakellichten te verminderen. "Nederland is gebonden aan de internationale regelgeving en het ministerie wilde weten wat er aan speelruimte binnen die regels is om overlast te beperken."

Daarvoor verzorgde het NLR vorig jaar in samenwerking met Nuon een pilotstudie op het Prinses Alexia Windpark bij Zeewolde in Flevoland. "We hebben er verschillende verlichtingsvarianten getest en geëvalueerd. Op basis van die bevindingen is het ministerie en de Inspectie voor Leefomgeving en Transport nu bezig om de Nederlandse regelgeving aan te passen met meer opties om de overlast van lichten te verminderen."

Geen geknipper

Wat zijn die nieuwe mogelijkheden om straks de overlast voor omwonenden te beperken? "Het gaat in grote lijnen om twee belangrijke punten. Ten eerste het toestaan van vast brandende verlichting. Dan heb je niet meer dat geflits en geknipper. Wel onder voorwaarde dat alle windturbines van lichten worden voorzien. Dus niet alleen die aan de buitenrand van het windpark." Parallel aan de pilotstudie naar de veiligheid liep een

belevingsonderzoek onder omwonenden van de Flevopolder. Online konden zij hun waardering in rapportcijfers geven: "Je zag de cijfers flink omhoog schieten toen we de vast brandende verlichting toepasten."

Dimmen

"De tweede mogelijkheid is wat we noemen de 'intensiteitsregeling'. Met een soort dimmer op de lichten regel je de intensiteit van de lampen afhankelijk van de weersomstandigheden en de zichtconditie. Nu is de intensiteit afgestemd op een worst-case scenario – slecht zicht, veel regen, dikke mist – maar dat is niet altijd nodig."

Dat was ook wat de onderzoeker tijdens de pilot vanuit de lucht constateerde: "Bij helder weer zagen we bij het opstijgen vanaf Schiphol de rode knipperlichten van Flevoland al, dus op een afstand van 30 kilometer! Dat is heel erg ver. Door op de windparken sensoren te installeren die het zicht meten, kan met een speciaal systeem de verlichtingsintensiteit in stapjes omhoog of omlaag."

Opties in kaart

De aangepaste Nederlandse regelgeving is nog in conceptvorm, maar Jeroen van der Zee durft wel te beweren dat de uitbreiding doorgaat. Beide oplossingen worden in andere Europese landen al toegepast. Het NLR gaat nu op verzoek van innogy alle opties in kaart brengen voor windpark N33. Daarvoor hoeft Jeroen van der Zee niet opnieuw de lucht in. "We gaan op basis van de regelgeving onderzoeken wat in dit specifieke windpark wel en niet toepasbaar is." Uitgangspunt is natuurlijk dat omwonenden straks zo min mogelijk hinder ondervinden van de verlichting. En dankzij het NLR-onderzoek kan dat steeds beter.

"Op basis van onze bevindingen is het ministerie en de Inspectie voor Leefomgeving en Transport bezig om de Nederlandse regelgeving aan te passen met meer opties om de overlast van lichten te verminderen."

Planning N33

Najaar 2016

- Formele publicatie in Staatscourant: 29 september.
- Ter inzagelegging ontwerpbesluiten Inpassingsplan, omgevingsvergunningen, Waterwetvergunning, Natuurbeschermingswetvergunning en Flora en Fauna-wet ontheffing: 30 september tot en met 10 november. Iedereen kan hier gedurende een periode van 6 weken een zienswijze op indienen.
- Informatiemarkten begin oktober en een Experience met virtual reality (zie p. 14) op 11 en 12 oktober.
- Detailontwerp voor de civiele en elektrische infrastructuur.

4de kwartaal 2016

- Indienen vergunningsaanvragen tweede fase (dit betreft een groot aantal vergunningen voor de aanleg/aanpassing van de infrastructuur, zoals bijvoorbeeld kabeltracés, tijdelijke afritten, bouwwegen en spoorwegkruisingen).
- Verwerking van zienswijzen en opstellen definitieve besluiten Inpassingsplan, omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswet vergunning en Flora en Fauna-wet ontheffing.

1ste kwartaal 2017

- Publicatie definitieve besluiten / vaststelling Inpassingsplan en omgevingsvergunningen, Natuurbeschermingswet vergunning en Flora en Fauna-wet ontheffing
- Aanvraag Subsidie Duurzame Energieproductie.

Kijk voor de formele informatie over de vergunningen en het indienen van zienswijzen op:

www.bureau-energieprojecten.nl

Heb je ideeën, suggesties of vragen? Ga dan naar www.windpark-n33.nl of mail naar info@windpark-n33.nl